Lieta Nr. C30489911

Nr. CA-1900-13/7

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2013.gada 9.septembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Jēkabsone,

tiesneši S.Sēbriņa, G.Ungurs

ar tiesas sēdes sekretāru E.Rokjāni,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu AS „SEB banka" prasībā pret /pers. B/ un /pers. C/ par parāda piedziņu sakarā ar /pers. B/ un /pers. C/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 23.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

ASV bezpeļņas sabiedrība „Baltijas Amerikas uzņēmējdarbības fonds" 2006.gada 14.augustā noslēdzis aizdevuma līgumu ar /pers. B/ un /pers. C/ kā solidāriem aizņēmējiem un izsniedzis viņiem kredītu EUR 170 545. Atbilstoši aizdevuma līguma noteikumiem nekustamā īpašuma nodalījumā reģistrēta hipotēka Ls 131 846 apmērā.

Ar 2007.gada 2.janvāra prasījuma cesijas līgumu Nr. 89-E, kas noslēgts starp fondu un AS „SEB banka", visi prasījumi, kas izriet no aizdevuma līguma, nodoti prasītājai.

Atbildētāji viņiem piešķirto aizdevumu atdevuši daļēji, parāda pamatsumma sastāda EUR 167 693,70 jeb Ls 117 855,80, kavēto procentu apmērs – EUR 4349,63 jeb Ls 3056,94.

Saskaņā ar aizdevuma līguma 6.2.punktu atbildētājiem par aizdevuma atdošanas termiņa kavējumu ir pienākums maksāt līgumsodu, tā apmērs ir EUR 8060,94 jeb Ls 5665,26.

Ņemot vērā, ka līgumā noteikto aizdevuma pamatsummas un aizdevuma procentu maksājumi kavēti, prasītāja 2010.gada 27.oktobrī pieprasījusi atbildētājiem aizdevumu atdot.

Pamatojoties uz Civillikuma 1587., 1652., 1756., 1717., 1720., 1722., 1943.pantu, AS „SEB banka" lūgusi tiesu piedzīt no /pers. B/ un /pers. C/ solidāri neatdotā aizdevuma pamatsummu Ls 117 855,80, procentus Ls 3056,94, līgumsodu Ls 5665,26, tiesas izdevumus, kā arī atzīt prasītājai tiesības saņemt no atbildētājiem likumiskos 6% no piespriestās aizdevuma pamatsummas līdz sprieduma izpildei.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 23.oktobra spriedumu AS „SEB banka" prasība apmierināta. No /pers. B/ un /pers. C/ solidāri par labu AS „SEB banka" piedzīts pamatparāds Ls 117 855,80, līgumiskie aizdevuma lietošanas procenti Ls 2969,30, līgumsods Ls 5665,25 un tiesas izdevumi Ls 1375,23, kopā Ls 127 865,59. AS „SEB banka" atzītas tiesības saņemt no /pers. B/ un /pers. C/ likumiskos 6% gadā no pamatparāda summas līdz sprieduma izpildei.

Tiesa nodibinājusi, ka 2006.gada 14.augustā starp ASV bezpeļņas sabiedrību „Baltijas Amerikas uzņēmējdarbības fonds" un abiem atbildētājiem solidāri noslēgts aizdevuma līgums, saskaņā ar kuru atbildētājiem izsniegts kredīts EUR 170 545. Atbildētāju saistības nodrošinātas ar hipotēku Ls 131 846 apmērā, kas reģistrēta zemesgrāmatā uz /pers. B/ piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/.

2009.gada 30.janvārī starp pusēm noslēgta vienošanās par aizdevuma maksājuma samazināšanu, saskaņā ar kuru grozīti aizdevuma līguma nosacījumi un mainīta kredīta atmaksas kārtība.

Tiesa konstatējusi, ka atbildētāji savas līgumsaistības atbilstoši aizdevuma līguma noteikumiem nav izpildījuši, nav ievērojuši maksājumu grafikā noteiktos termiņus kredīta procentu un pamatsummas maksājumu veikšanai un pielaiduši nokavējumu.

Saskaņā ar aizdevuma līguma 4.1.punktu atbildētājiem jāmaksā procenti EUR 4349,63 jeb Ls 3056,94 apmērā.

Saskaņā ar aizdevuma līguma 6.2.punktu atbildētāji apņēmušies maksāt līgumsodu par samaksas kavējumu, kura apmērs ir EUR 8060,94 jeb Ls 5665,26.

Pamatojoties uz Civillikuma 1587.pantu, tiesa atzinusi, ka atbildētājiem jāpilda 2006.gada 14.augustā ar ASV bezpeļņas sabiedrību

„Baltijas Amerikas uzņēmējdarbības fonds” noslēgtais aizdevuma līgums un 2009.gada 30.janvāra vienošanos par aizdevuma maksājumu samazināšanu.

Par vienpusēju atkāpšanos no kredīta līguma sakarā ar līgumsaistību nepienācīgu izpildi AS „SEB banka” paziņojusi 2010.gada 26.oktobrī, lūdzot atbildētājus atdot aizdevumu, kā arī samaksāt procentus un līgumsodu.

Tiesa nodibinājusi, ka, 2007.gada 2.janvārī noslēdzot cesijas līgumu, ASV bezpeļņas sabiedrība „Baltijas Amerikas uzņēmējdarbības fonds” prasījuma tiesības pret atbildētājiem cedējusi AS „SEB banka”.

Pamatojoties uz Civillikuma 1431. un 1427.pantu un Kredītiestāžu likuma 1.panta 5.punktu, tiesa noraidījusi atbildētāju argumentu, ka aizdevuma līguma noteikumi ir netaisnīgi un nav saskaņoti, jo lietai pievienotais aizdevuma līgums apstiprina, ka tas ir divpusējs darījums, ar kuru atbildētāji izteikuši savu vēlmi saņemt kredītu. Savu gribu atbildētāji apliecinājuši, parakstot aizdevuma līgumu un vienošanos par aizdevuma maksājumu samazināšanu. /pers. B/ un /pers. C/ paraksti uz aizdevuma līguma un vienošanās, kas izdarīti bez rakstiskas ierunas, pauž atbildētāju pilnīgu piekrišanu līgumu saturam.

Par nepamatotu tiesa atzinusi atbildētāju pārstāvja argumentu, ka AS „SEB banka” kā cesionāram nav tiesību vienpusēji lauzt līgumu ar atbildētājiem, jo cedēt var tikai prasījumu. Lietā nav strīda par parāda esamību, līdz ar to pats parāda esamības fakts liecina, ka ASV bezpeļņas sabiedrībai „Baltijas Amerikas uzņēmējdarbības fonds” nepastāvēja šķēršļi parāda piedziņas prasījuma tiesību cedēšanai.

Pamatojoties uz Civillikuma 1800.pantu, tiesa atzinusi, ka lietā nav iegūti pierādījumi tam, ka ASV bezpeļņas sabiedrība „Baltijas Amerikas uzņēmējdarbības fonds” būtu cedējusi AS „SEB banka” pašu līgumisko attiecību, no kuras izriet prasījuma tiesība.

Pamatojoties uz Civillikuma 1934., 1753., 1756., 1946., 1716., 1720., 1838.pantu, tiesa atzinusi, ka AS „SEB banka” labā no atbildētājiem piedzenama neatmaksātā aizdevuma pamatsumma – pamatparāds Ls 117 855,80, līgumiskie aizdevuma lietošanas procenti Ls 2969,30 un līgumsods Ls 5665,25, kopā Ls 126 490,36. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu un Civillikuma 1756., 1765., 1763.pantu tiesa atzinusi prasītājas tiesības saņemt no atbildētājiem likumiskos sešus procentus gadā no neatmaksātā aizdevuma pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei, ņemot vērā, ka procentu pieaugums apstājas, sasniedzot pamatkapitāla lielumu.

Par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 23.oktobra spriedumu /pers. B/ un /pers. C/ iesnieguši apelācijas sūdzību, norādot, ka spriedumu pārsūdz pilnā apmērā.

Atbildētāji norādījuši, ka par aizdevuma atdošanas termiņu noteikts 2036.gada 1.septembris.

Gadījumos, kad viena no līgumslēdzējām pusēm ir patērētājs, Civillikuma un Civilprocesa normas ir atzīstamas par vispārējām attiecībā pret Patērētāju tiesību aizsardzības likumu.

Atsaucoties uz minētā likuma 5. un 6.pantu, atbildētāji norādījuši, ka aizdevuma līguma noteikumi atzīstami par neapspriestiem, līgumsoda apmērs nav samērīgs.

Atbilstoši aizdevuma līguma 6.2.punktam aizdevuma samaksas nokavējuma gadījumā nokavējuma procentu likme noteikta par 5% lielāka nekā aizdevuma līguma 4.daļā paredzētā mainīgā procentu likme nokavējuma brīdī. Šādu līgumsodu nevar uzskatīt par proporcionālu pārkāpumam, līdz ar ko tas atzīstams par netaisnīgu.

Tiesa nav pienācīgi novērtējusi, ka lietā nav strīda par saistības esamību, bet gan par parāda esamību.

Atsaucoties uz Civillikuma 1798., 1800.pantu un Civillikuma Saistību tiesību komentāriem prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, atbildētāji norādījuši, ka uz cesionāru pāriet tikai prasījuma tiesība, bet ne līgumiskā saistība, no kuras šī cesija izriet.

Prasījums ir puses subjektīva tiesība prasīt parāda atdošanu. Lai rastos šāda tiesība, jārodas parādam, tas ir jāpienāk noteiktajam termiņam. Tā kā prasītājas izmantotais aizdevuma līguma 12.1.1. un 12.3.1.punkts nevarēja tikt cedēts, prasītāja to nevarēja izmantot, lai pārceltu galīgā norēķina termiņu. Cesionārs nevar atkāpties no līguma, jo līgumu cedēt nevar. Pamatsummas piedziņas materiāltiesiskais prasījuma pamats nevar iestāties.

Tiesa nav vērtējusi parāda summas aprēķinu un nav ņēmusi vērā, ka procenti un līgumsods aprēķināti līdz 2011.gada 24.janvārim, kaut gan prasītāja no līguma atkāpusies 2010.gada 26.oktobrī.

Pamatojoties uz Civillikuma 1., 1798., 1800.pantu un Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 3., 5. un 6.pantu, /pers. B/ un /pers. C/ lūguši prasību noraidīt.

AS „SEB banka” par apelācijas sūdzību iesniegusi paskaidrojumus, norādot, ka atbildētāji nepareizi tulkojuši Civillikuma 1805. un 1807.pantu. Pirmās instances tiesa pareizi izvērtējusi visus lietas apstākļus, pareizi piemērojusi gan materiālās, gan procesuālās tiesību normas.

Apelācijas instances tiesas sēdē /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvis uzturēja apelācijas sūdzību. AS „SEB banka” pārstāve norādīja, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, banka savu prasību uztur pilnā apmērā.

Motīvu daļa

Novērtējusi /pers.B/ un /pers. C/ apelācijas sūdzības motīvus un lietas materiālus to kopumā, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka AS „SEB banka” prasība ir pamatota.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu gadījumā, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas

instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pamatojoties uz minēto tiesību normu, Civillietu tiesu kolēģija pievienojas Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 23.oktobra sprieduma argumentācijai, kuru neatkārto, jo atzīst to par pareizu.

Attiecībā uz /pers. B/ un /pers. C/ apelācijas sūdzības argumentiem Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka tie nav pamatoti.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta piektajā daļā ietverta līguma neapspriešanas prezumpcija. Neapspriests līguma noteikums prejudiciāli nevar tikt atzīts par netaisnīgu. Lai neapspriestu līguma noteikumu atzītu par netaisnīgu, ir nodibināms kāds no Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešajā daļā norādītajiem pamatiem, kas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam.

Atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam par netaisnīgu līguma noteikumu uzskatāms noteikums, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Aizdevuma līguma 6.2.punktā puses par aizdevuma maksājumu kavējumu virs 30 dienām pielīgušas līgumsodu, kas tiek aprēķināts, aizdevuma pamatsummai piemērojot nokavējuma procentu likmi, kas noteikta par 5% vairāk nekā aizdevuma līguma 4.daļā paredzētā mainīgā procentu likme nokavējuma brīdī.

2014.gada 1.janvārī spēkā stāsies Civillikuma 1716.panta grozījumi, saskaņā ar kuriem līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) kopumā nevarēs pārsniegt 10 procentus no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Kā redzams no prasības pieteikuma (lietas 60.lapa), aizdevuma pamatsumma uz prasības celšanas brīdi ir Ls 117 855,80, līgumsodu prasītāja aprēķinājusi Ls 5665,26 apmērā, kas šajā gadījumā ir nedaudz mazāk par 5% no aizdevuma pamatsummas. Šajā sakarā Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā aizdevuma līguma 6.2.punkts nav atzīstams par netaisnīgu, savukārt līgumsoda apmērs nav atzīstams par neproporcionālu.

Nepamatots ir arī atbildētāju arguments, ka prasītājas izmantotais aizdevuma līguma 12.1.1. un 12.3.1.punkts nevarēja tikt cedēts, un prasītāja to nevarēja izmantot, lai pārceltu galīgā norēķina termiņu. Atbildētāju ieskatā atbilstoši Civillikuma 1798., 1800. un 1801.pantam cesionārs nevar atkāpties no līguma, jo līgumu cedēt nevar, līdz ar ko pamatsummas piedziņas materiāltiesiskais prasījuma pamats nav iestājies.

Civillietu tiesu kolēģija ieskatā atbildētāji nav ņēmuši vērā Civillikuma 1805. un 1807.pantu, saskaņā ar ko cesionārs var no cesijas brīža darboties ar kreditora tiesībām un uz šā pamata rīkoties ar prasījumu un izlietot to pret parādnieku, ar cesiju nedrīkst pasliktināties parādnieka stāvoklis. Uz to ir norādījis arī Augstākās tiesas Senāts 2009.gada 29.aprīļa spriedumā lietā Nr. SKC-78/2009, D.S. un A.S. prasībā pret A.V. par kreditora prasījuma apstrīdēšanu: atbilstoši Civillikuma 1805.pantam cedenta tiesības vienpusēji izbeigt līgumu uz cesionāru pāriet no cesijas brīža.

Nav strīda par to, ka atbildētāji savas saistības pret kredīta devēju ASV bezpeļņas sabiedrību „Baltijas Amerikas uzņēmējdarbības fonds" nav pildījuši kopš 2010.gada sākuma, kas ir pietiekams pamats parāda, procentu un līgumsoda piedziņai. Fakts, ka šīs tiesības izmantojis cesionārs, pats par sevi atbildētāju stāvokli nepasliktina.

Augstākās tiesas Senāts 2013.gada 30.janvāra spriedumā lietā Nr. SKC-644/2013 norādījis, ka gadījumā, ja tiek izmantotas pielīgtās tiesības lauzt līgumu pirms termiņa, līgumam izbeidzoties pirms termiņa, zūd arī līgumiskais pamats pielīgto procentu un līgumsoda aprēķināšanai un piedziņai atbilstoši līguma nosacījumiem, jo nav nekāda tiesiska pamata to piemērošanai pēc līguma izbeigšanās. Līgumiskie procenti un līgumsods gadījumos, kad līdzējs tiesīgi atkāpjas no līguma, ir atlīdzināmi līdz brīdim, kad līgums beidz pastāvēt.

Par vienpusēju atkāpšanos no aizdevuma līguma prasītāja paziņojusi 2010.gada 26.oktobrī (lietas 35.lapa), līdz ar ko ir pamats piemērot Civilprocesa likuma 5.panta 6.punktu, piedzenot no atbildētājiem līgumsodu no 2010.gada 1.februāra līdz 2010.gada 26.oktobrim, nevis līdz 2011.gada 14.janvārim, kā tas norādīts prasības pieteikumā, kas naudas izteiksmē ir EUR 6280,03 jeb Ls 4413,63 (168 717,13x5%/360x268).

Procentu likme par aizdevuma izmantošanu pielīgta zemāka par likumiskajiem 6% procentiem, līdz ar ko Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā prasītājas aprēķinātā summa, kaut arī par laiku pēc bankas paziņojuma par atkāpšanos no līguma, kopumā atbilst parādnieku interesēm.

Pastāvot šādiem apstākļiem, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietā iesniegtos pierādījumus novērtējusi vispusīgi un objektīvi, tiesas secinājumi atbilst lietas faktiskajiem apstākļiem, līdz ar to spriedums ir pamatots un likumīgs.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu un Civillikuma 1756., 1765., 1763.pantu prasītājai ir tiesības saņemt no atbildētājiem likumiskos sešus procentus gadā no neatmaksātā aizdevuma pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei, ņemot vērā, ka procentu pieaugums apstājas, sasniedzot pamatkapitāla lielumu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu no atbildētājiem prasītājas labā piedzenama valsts nodeva Ls 1365,72 un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 5,50.

Atbildētājiem nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195., 430., 432.-434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda

apmierināt AS „SEB banka" prasību pret /pers. B/ un /pers. C/ par parāda piedziņu.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, un /pers. C/, personas kods /personas kods/, solidāri par labu AS „SEB banka", reģistrācijas numurs 40003151743, pamatparādu Ls 117 855,80, līgumiskos aizdevuma lietošanas procentus Ls 2969,30, līgumsodu Ls 4413,63 un tiesas izdevumus Ls 1371,22, kopā Ls 126 609,95 (viens simt divdesmit seši tūkstoši seši simti deviņi lati un 95 santīmi).

Atzīt AS „SEB banka" tiesības saņemt no /pers. B/ un /pers. C/ likumiskos 6% (seši procenti) gadā no pamatparāda summas līdz sprieduma izpildei.

Sprieduma labprātīgai izpildei /pers. B/ un /pers. C/ noteikt termiņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā maksājumu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā 30 dienu laikā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2013.gada 9.septembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Jēkabsone

Tiesnese S.Sēbriņa

Tiesnesis G.Ungurs